

gildidel oli teatav vihavaen. Nimelt aasta eest raehärraks valitud Walander¹⁴⁸ oli toleaeegses Tartus suuremaid spekulante, kes oma operatsioonide juures ei hoolinud palju vaba kaubitsemist kitsendavaist määrustest. Eriti suurejooneliselt oli ta tegutsenud nn. ülesostmise alal¹⁴⁹.

Raad oli piinlikus seisundis. Gildide õigustatud nõudmist ta ei võinud tagasi lükata, kuid seda lihtsalt täites oleks võinud kannatada tema prestiiž. Lõppeks raad leidis väga omapärase pääsetee. Walander esitas raha ja arve ning palus end vabastada raekoja ehitaja kohustest „absonderlich da die Gilden ein mistrauen in ihn gesetzt“. Raad vabastas Walanderi ametist, kuid määras tema asemele ehituse juhtideks mõlema gildi juhtivad oldermannid. Tarvilikud rahasummad pidi neile välja maksma ülemkammerherra, kellele oleks jäänud ühtlasi järelevalve ehituse üle¹⁵⁰. Seega oleks ideaalselt täidetud kassakorra nõuet, et kõik väljamaksmised toimetatakse ainult kammerherra kaudu¹⁵¹ ning gildidele ühtlasi antud võimalus kontrollida täpsalt raha kasutamisi. Et aga ülemkammerherral puudus aeg ehitusega tegutsemiseks, võttis Walander järgmise mihklipäevani enese peale kohustuse juhtida seda kammerherra asemikuna¹⁵².

Säärase lahendusega ei võinud kodanikkond mingil tingimusel leppida, veeretati sellega ju kõik ehitusega ühenduses olevad raskused tema õlgadele. Lisaks pidi Walanderi määramine gildide oldermannide otsekoheseks ülemuseks tunduma pilkena. Kuna raad keeldus muutmast oma otsust, pöördusid gildid Õuekohtu poole pika ja pühaliku protestiga, mis lõppes sõnadega: „Als z wollen wir uns des fals solennissime protestando bewahren, dasz wenn der Rathhausz baw ins künftig liegen bleiben und nicht fortgesetzt werden solte, wir entschuldiget und keiner ungelegenheit oder verantwortung unterwurfften seyn wollen“¹⁵³.

Raad, kellele Õuekohus saatis ära kirja gildide protestist, ei jäänud vastust võlgu ning andis sisse mürgise vastuprotesti, milles lükatakse ümber kõik gildide väited ja tunnistatakse süüdlasteks ainuüksi nemad, kui ehitust ei peaks viidama lõpule¹⁵⁴. Peale selle tahtis raad paluda valitsust, et ta kohustaks oldermanne seda otsust täitma¹⁵⁵. Isegi kuninga ette kavatseti asi kanda¹⁵⁶.

Kogu küsimus oli seega moondunud vägikaika vedamiseks rae ja kodanikkonna vahel. Ehitus ise oli nihkunud tagaplaanile ning selle alustamiseks ei tehtud ei 1685. aasta talvel ega järgneval kevadelgi ühtegi

¹⁴⁸) P. C. 1684, (C. 34.), lk. 382.

¹⁴⁹) Maakohtu kiri raele 3. sept. 1686, (IX, 99); P. C. 1693, (C. 43), lk. 478; Cb. 1693, (C. c. 13.), lk. 183.

¹⁵⁰) P. C. 1686, (C. 36), lk. 1—2.

¹⁵¹) Vt. „Cassa Ordnung'i“ määrused väljaminekute kohta p. 1. Remmin, Collect. I, (A. 4.), lk. 152.

¹⁵²) P. C. 1686, (C. 36.), lk. 59, 101, 114.

¹⁵³) Gildide protest 9. veebr. 1686, (LVII, 6).

¹⁵⁴) „Reprotestatio E. E. Rahts contra die beyden Gilden“ 19. veebr., Cb. 1686, (C. c. 6), lk. 46—54.

¹⁵⁵) P. C. 1686, lk. 101.

¹⁵⁶) P. C. 1686, (C. 36), lk. 113.